

SOSIAALIPSYKOLOGIAN VALINTAKOE 7.6.2005

Valintakoe muodostuu sekä kirjallisuus- että aineistokokeesta. Hyväksytyt suoritus edellyttää, että vastaaja saavuttaa molemmista kokeista vähintään 9 pistettä. Lisäksi aineistokoe arvostellaan vain, jos vastaaja saa kirjallisuuskokeesta vähintään 9 pistettä.

Vastaa jokaiseen kysymykseen eri vastauskonseptille (tehtävä III eri ohjeen mukaan) ja palauta jokaista kysymystä kohden henkilötiedoillasi (nimi ja henkilötunnus) varustettu vastauskonsepti, vaikka et olisikaan vastannut kysymykseen.

Kirjallisuuskoe

Kiinnitä huomiota asioiden selkeään, loogiseen ja johdonmukaiseen esitystapaan. Älä käytä ranskalaisia viivoja. Kirjoita selvällä käsialalla. Vastauksen pituus EI saa ylittää kysymyksessä mainittua pituutta. Vastausten osat, jotka ylittävät tekstile varatun tilan, jätetään arvostelematta.

I a) Mikä on sosiaalisen identiteetin teorian ja realistisen konfliktin teorian keskeisin ero ryhmien välisten suhteiden selittäjinä? (3 p)
Vastauksen enimmäispituus: 100 sanaa.

b) Miten joukkotapahtuma ja joukkoliike eroavat toisistaan? (2 p)
Vastauksen enimmäispituus: 30 sanaa.

II Monissa maissa on viime aikoina keskusteltu alhaisesta äänestysaktiivisuudesta. Esimerkiksi Suomessa vaalien äänestysprosentti on viime vuosina vaihdellut välillä 41–80 %. Tarkastele sosiaalipsykologisesti sitä, miksi moni ihminen jättää äänestämättä. (7 p)

Vastauksen enimmäispituus: 3 sivua.

III Ympyröi seuraavissa kahdessatoista kohdassa kaikki oikeat vaihtoehdot. Kussakin kohdassa on oikeita vaihtoehtoja 1-4. Vain täysin oikeasta vaihtoehdosta kussakin kohdassa saa 0.50 pistettä. (6 p)

Nimi _____ Henkilötunnus _____

Huomaa! Irrota nämä sivut ja palauta yhdessä muiden vastauspaperien kanssa.

1. Millä seuraavista sosiaalipsykologisista käsitteistä voitaisiin selittää sitä, miksi työtön ei hae töitä?

- a) reaktanssi
- b) ulkoinen attribuutio
- c) pystyvyyden tunne
- d) halo-vaikutus

2. Missä seuraavissa tapauksissa on kyse sosiaalisten representaatioiden perusprosessista, objektivoinnista?

- a) Eläinbioteknologiasta puhuttaessa puhutaan Dolly-lampaasta
- b) EU esitetään euron kuvina
- c) Tutut kohteet koetaan miellyttävimmiksi
- d) Kauniiden ajatellaan olevan myös älykkäitä

3. Mikä/ mitkä seuraavista kirjassa esitellyistä sosiaalipsykologisista tutkimuksista on tehty kokeellista menetelmää käyttäen?

- a) Aschin tutkimus janojen pituuksien havaitsemisesta ja ryhmäpaineesta
- b) Pulkkisen tutkimus persoonallisesta tyylistä ja elämässä menestymisestä
- c) Sherifin poikaleiritutkimus
- d) Hofsteden tutkimus työelämästä

4. Johtajuuden kontingenssimallin mukaan tilanteen kontrollimahdollisuudet voivat olla suuret,

- a) kun johtaja voi palkita parhaiten suoriutuneen ryhmäjäsenen bonuspalkinnolla
- b) kun ryhmän tehtävän ratkaisutapoja on useita mahdollisia
- c) kun johtajasta pidetään
- d) kun ryhmän tehtävään on yksi oikea vastaus

5. Itsereflektiivisen roolinoton kyky

- a) on edellytyksenä sille, että sovinnaisääntöjen välttämättömyyden ymmärrys voisi kehittyä
- b) merkitsee esim. sitä, että osaa asettua itsen ulkopuolelle ja tarkastella omia tunteitaan
- c) on tyypillistä 7-12-vuotiailla
- d) on yhteneväinen G.H. Meadin yleistetyn toisen perspektiivin kanssa

6. Puhutun kielen

- a) on arveltu kehittyneen vasta nykyihmisajalla
- b) avulla minän objektivointi on helpompaa
- c) kehitykseen liittyy erään teorian mukaan työkalujen kehittyminen
- d) foneemit ja morfeemit muodostavat kaksoisjäsenyyden

Nimi _____ Henkilötunnus _____

7. SYMLOG-järjestelmässä

- a) leppeästi hymyilevää, paljon nyökyttelevää mutta hiljaista ryhmäjäsentä voidaan kuvata ”positiiviseksi” ja ”ylöspäin”-tyyppiseksi
- b) ryhmän jäsenet eivät yleensä osallistu tutkijan tekemään arvioon ryhmäkäyttäytymisen tyypeistä, mutta saavat itse tietoa omasta käyttäytymisestään
- c) tarkastellaan ryhmän valtasuhteita ja tunteita
- d) koodaustekniikkana on vuorovaikutusprosessin analyysi

8. Kognitiivisen emotiotulkinnan mukaan

- a) emotio syntyy vaiheittaisen ajatteluprosessin myötä
- b) vihaisuuden emotio on mahdollinen, jos tapahtumalla on tavoiterelevanssia
- c) emotiot liittyvät ihmisen tavoitteiden toteuttamiseen
- d) yksilö voi kokea ylpeyttä tilanteessa, jossa hän on aiheuttanut muille mielipahaa

9. Ehdollinen altruismi

- a) on yhteensopiva evoluutioteoreettisten ajatusten kanssa
- b) merkitsee samaa kuin sosiaalisen vastuun normi
- c) merkitsee esimerkiksi sitä, että vahvemman toverin on autettava hänestä riippuvaisia heikompia tovereita
- d) on toimintatapa, joka lisää lajin menestystä

10. Olweuksen mukaan kiusaamisen motiivina saattaa/saattavat olla

- a) ryhmäidentiteetin korostaminen
- b) huonot kotiolot
- c) kiusatulta saatavat edut
- d) sadismi

11. Mikä / Mitkä seuraavista Learyn sosiaalisista tyyleistä kuvaa / kuvaavat Paavoja, jolla on taipumus karttaa ristiriitoja ja kantaa kortensa yhteiseen kekkoon?

- a) huolehtiva tyyli
- b) narsistinen tyyli
- c) sovinnainen tyyli
- d) masokistinen tyyli

12. ”Eija tönäisee Pekkaa.” Kyseessä on

- a) sisäinen attribuutio
- b) vastuuattribuutio
- c) kuvaileva toimintaverbi
- d) tulkitseva toimintaverbi

SOSIAALIPSYKOLOGIA

Aineistokoe

Oheinen teksti on hieman lyhennetty ja muokattu versio Klaus Helkaman artikkelista ”Muodon ja sisällön dialektiikka moraalien muutoksessa”, joka on julkaistu teoksessa *Muuttuuko ihminen?* (toimittaneet Vilma Hänninen & Oili-Helena Ylijoki, 2004).

Vastaa kysymyksiin ytimekkäästi omin sanoin. Kiinnitä huomiota asioiden selkeään, loogiseen ja johdonmukaiseen esitystapaan. Älä käytä ranskalaisia viivoja. Vältä suoria lainauksia ja referointia. Kirjoita selvällä käsialalla.

Vastauksen pituus EI saa ylittää kysymyksessä mainittua pituutta kirjoitettaessa selkeällä ja kohtuukokoisella käsialalla. Vastauksen osat, jotka ovat epäselvästi tai kohtuuttoman pienellä käsialalla kirjoitettuja tai, jotka eivät mahdu luontevasti tekstille varattuun tilaan, jätetään arvostelematta.

Voit tehdä aineistoon omia merkintöjäsi.

- IV** a) Onko moraalit heikentynyt Helkaman mukaan? Miten Helkama perustelee kantaansa? (3 p)
Vastauksen enimmäispituus: 1 sivu.
- b) Mitkä seikat vaikuttavat Helkaman mukaan moraalien muutokseen yhteiskunnassa?
(3 p)
Vastauksen enimmäispituus: 1 sivu.
- V** Helkama kirjoittaa: ”Kohlberg yritti palauttaa kaiken moraalien oikeudenmukaisuuteen, mutta hän oli väärässä. Harré näkee vain Daavidin, Kohlberg vain Salomon. Moraalien muutosta tutkittaessa tarvitaan molemmat, ja vielä Luukkaan evankeliumin rikas nuorukainen, jolle annettua kehoitusta Albert Schweitzer, äiti Teresa ja muutamat muut ihailtamme henkilöt ovat seuranneet.”
Mitä hän tällä tarkoittaa? Toisin sanoen, käsittele monia moraaleja koko tekstin valossa.
(5 p)
Vastauksen enimmäispituus: 2 sivua.
- VI** Artikkelissa esitellään kaksi erilaista tapaa selittää sitä, miksi arkipäivän ns. todellisia moraalidilemmeja ja tutkimuksissa yleensä käytettyjä kuvitteellisia moraalidilemmeja ratkotaan eri tavoin. Esittele lyhyesti molemmat eri selitystavat ja vertaile niitä keskenään. Käsittele vastauksessasi myös valintakoeartikkelissa esiteltyjä teoreettisia perinteitä, joihin selitystavat liittyvät. Hyödynnä vastauksessasi sekä valintakoeartikkelin että artikkelin tietoja.
(5 p)
Vastauksen enimmäispituus: 2 sivua.
- VII** Artikkelissa esitellään Shwederin kolme moraalikoodia. Selitä, miten kunkin koodin kautta voitaisiin perustella, että on moraalisesti väärin matkustaa raitiovaunulla ilman lippua. Anna lyhyt, kuvitteellinen esimerkki jokaisesta koodista.
(2 p)
Vastauksen enimmäispituus: 1 sivu.